

3. Сухова А. В. Метафора як основа естетичної цінності художнього тексту (на матеріалі англomовної новели) // *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Іноземна філологія*. Харків, 2018. Вип. 87. С. 129–135.
4. Ясинецька О. Переклад метафори як мовна репрезентація концептуальних картин світу. *Філологічні трактати*, вип. 1, 2010. С. 96–100.
5. Newmark P. *A Textbook of Translation*. – Harlow: Pearson Education Limited, 2008. 292 p.

Редько О. І., студентка
Кикоть В. М., доктор філол. н., доцент
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ЛЕКСИЧНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У ВЛАСНІЙ ВЕРСІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ОПОВІДАННЯ ГОЛЛІ БЛЕК «000 – GENERALITIES»

Наше дослідження присвячене аналізу лексичних перекладацьких трансформацій, застосованих у власному українському перекладі оповідання Голлі Блек «000 – Generalities» («000 – Загальний клас»).

Голлі Блек – американська письменниця, яка здобула визнання завдяки своїм художнім творам для дітей та молоді. Її твори позначені захопливим сюжетом, живими персонажами та витонченим стилем письма.

В оповіданні «000 – Generalities» йдеться про пошуки самого себе головним героєм, який втратив свою дівчину в магічному світі книг. Читаючи цей твір, ми все більше розуміємо протагоніста, його почуття провини та невизначеності в житті, що знайомі кожному.

Внутрішні конфлікти, емоції та одкровення головних героїв завжди імпонували читачам. Саме тому художня література лишається невід’ємною частиною людського життя та продовжує бути вагомим частиною перекладацької діяльності.

Події оповідання відбуваються в США, внаслідок чого, для адаптації тексту для українського читача, нерідко виникає потреба в різноманітних лексичних трансформаціях. Вони необхідні у випадках, коли прямі відповідники відсутні, недоречні в контексті або нехарактерні для обраної установки перекладу. В процесі аналізу перекладацьких перетворень ми спиралися на класифікацію трансформацій за О. Селівановою.

Лексичні перетворення можуть проявлятися в денотативному та конотативному планах. У денотативному плані під час перекладу послуговуємося словниковими відповідниками лексем з іншим семним набором, порівняно з оригіналом, що актуалізуються в контексті; а в конотативному – невідповідність полягає у зміні додаткового значення оригінального повідомлення [1, с. 204].

Поширеними в денотативному плані є метонімічні заміни, які диференціюють залежно від статусу суміжних предметів, явищ, понять [2, с. 134]:

When Justin started graduate school in library science, he tried to sit next to the older women who now needed a degree as media specialists to keep the same job they'd done for years [6] // Розпочавши навчання в **магістратурі** з бібліотекознавства, Джастін намагався сідати поруч зі старшими жінками, які нині здобували ступінь у медійній галузі, щоб утриматися на посадах, де вони працювали роками.

Англійське поняття *graduate school* зі значенням «the levels of university study after completing four years of study at a college or university, or the part of a university where you can study at this level» [4] ми замінили у своєму перекладі вужчим українським відповідником *магістратура* – «система підготовки магістрів при вищих навчальних закладах» [3, т. 4, с. 590]. Така гіпонімічна заміна зумовлена тим, що прямий відповідник *graduate school* відсутній в українській мові. Внаслідок цього, ми конкретизуємо, який саме науковий ступінь здобуває головний герой, про що стало зрозуміло з контексту оповіді.

“But you're like a pool shark or something. You have strategies” [6] // «То ти як **шулер**, чи щось таке. У тебе є свої **прийомчики**».

Англійський сленговий вираз *pool shark*, який використовується у шахрайському соціальному середовищі, має значення «one whose goal is to con money out of others by using a combination of deception, talent, and straight coercion, combined with the game of billiards, to take advantage of susceptible players» [5]. В українській мові знаходимо відповідник – *шулер* зі значенням «гравець, який у картярській грі користується нечесними, шахрайськими прийомами» [3, т. 11, с. 560]. Відтворення словосполучення оригіналу в перекладі відбулося за допомогою еквонімічної заміни внаслідок компенсації сленгового виразу поняттям аналогічного класу розмовного стилю.

Звернімо увагу на те, що в такий спосіб і в оригіналі, і в перекладі використано слова з побутово-розмовного реєстру лексики, отже ми зберегли конотативне значення оригінального тексту.

У цьому ж реченні спостерігаємо ще одну лексичну трансформацію. Англійське слово *strategy* зі значенням «a detailed plan for achieving success» [4] в українській версії змінено на *прийомчик* – «певний захід для здійснення чогонебудь, досягнення якоїсь мети» [3, т. 7, с. 630]. Тут денотат у перекладі збережено, однак відбулася оцінно-емотивна трансформація внаслідок додавання пестливо-зменшувального суфіксу. Така заміна виправдана розмовним стилем діалогу першотвору, який відбувається між головними героями – студентами.

Вдавання до цих та інших лексичних заміни дозволили нам досягти еквівалентності перекладу й створити перекладний текст, який гармонійно інтегрується в українську мову, зберігаючи стилістичні й семантичні структури, притаманні оригіналові.

Отже, задля досягнення адекватного перекладу, одне із важливих завдань перекладача полягає у вмілому застосуванні лексичних трансформації, що передбачає не лише розуміння семантики тексту першотвору, а й глибоке проникнення в культурний та ситуативний контекст вихідного повідомлення.

Література:

1. Селіванова О. О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 201–208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Novfil_2012_50_58
2. Литвин І. М. *Перекладознавство* : навч. посіб. Вид 5-те. Черкаси : Ю. А. Чабаненко, 2019. 240 с.
3. Словник української мови. Академічний тлумачний словник. URL: <https://sum.in.ua/> (дата звернення: 06.04.2024).
4. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org> (дата звернення: 06.04.2024).
5. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/> (дата звернення: 06.04.2024).
6. Black, H. *The Poison Eaters: And Other Stories*. Big Mouth House, 2010. 224 p.

Рейдало В.С., к. пед. н., старший викладач
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

КОНОТАТИВНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ОПОВІДАННЯ А. К. ДОЙЛА «СКАНДАЛ У БОГЕМІЇ»

Під час перекладу художньої літератури перекладач зустрічається з проблемою відтворення образності, авторської оцінки та стилізованої маркованості тексту оригіналу в перекладі. Метою запропонованої наукової розвідки є проаналізувати специфіку конотативних трансформацій, виконаних в українському перекладі оповідання А. К. Дойла «Скандал і Богемії». Теоретичним підґрунтям нашого дослідження є погляди на класифікацію трансформацій сучасних лінгвісток О. Селіванової та І. Литвин.

За класифікацією перекладацьких трансформацій О. Селіванової, з огляду на конотативний план вираження лексичного значення слова, можна виокремити конотативні лексичні трансформації, що поділяються на функціонально-стилістичні, оцінно-емотивні та експресивні [2, с. 144]. У досліджуваному перекладі твору А. К. Дойла «Скандал у Богемії» такі види лексичних конотативних трансформацій використані перекладачем достатньо широко. Розглянемо деякі з них.

Функціонально-стилістичну трансформацію застосовано у реченні: «*It only remains, therefore, to discover what is wanted by this German who writes upon*